

PRIMERA PART

CAPÍTOL 1

UNA CLASSIFICACIÓ DE LES CIÈNCIES

El primer coneixement que existeix per a un individu concret és el coneixement experiencial i particular. Aquest coneixement no es confon amb el coneixement científic que és sistemàtic i compartit com a saber social. Parlar de ciència és parlar d'aquest sistema, organitzat socialment, de coneixement.

El doble vessant de la ciència com a sistema organitzat i transcendent respecte de l'experiència individual és el que va donar peu a que la ciència s'erigís com una institució cognoscitiva amb l'objectiu d'actuar com a autoritat social i com a guia de l'educació individual. El treball de Comte (1830/1980) reflecteix nítidament aquest objectiu de la ciència. Sense considerar ara els límits de la ciència i les possibilitats del seu encimbellament impropï –tal com va succeir en el cas del mateix Comte quan proposà una mena de religió científica–, el fet és que la ciència actual continua essent vista com la institució cognoscitiva de la que s'espera que actuï com a autoritat del saber en les cultures humanes. Aquesta expectativa, però, no se sent del tot satisfeta a l'actualitat, quan la idea de ciència presenta uns límits imprecisos i quan es constata l'existència de productes científics totalment desorganitzats, contraris a la idea inicial d'esdevenir un sistema.

La proposta classificadora de les ciències que anem a presentar no té la intenció de detallar fets que demostrin l'existència de desorganització en la institució científica ni tampoc fer una proposta unificadora que es presenti com a solució per a organitzar el saber científic. Es limita a realitzar una proposta de classificació de les ciències, atenent als diferents discursos cognoscitius que hi conflueixen i amb l'objectiu que actuï, a la vegada, com a context general per desenvolupar el nostre treball sobre la psicologia.

1.1. Supòsits Bàsics en l'Organització Científica

La proposta de classificació de les ciències, que es fa a continuació, es basa en l'atenció a tres grans supòsits teòrics. Aquests supòsits justifiquen la classificació en termes generals tan per delimitar el context general d'actuació de les diferents disciplines com per definir els seus àmbits particulars.

En primer lloc cal deixar com a postulat inqüestionable el que l'objectiu general de la ciència és el coneixement de la naturalesa. Aquest mot "naturalesa" inclou tots els fenòmens que s'esdevenen en l'univers. En conseqüència, no té cap sentit deixar fora de l'abast de la ciència cap fenomen ni cap disciplina que respongui d'ells. En aquest sentit cal abandonar qualsevol discurs d'organització i classificació de les ciències que no parteixi del caràcter natural de tots els fenòmens. La diferència entre ciències naturals i humanes, per exemple, no pot tenir altre justificació que aquella que arrenca del dualisme cartesà i que es manté pels prejudicis i les incomunicacions científiques actuals lligades a aquell esquema cognoscitiu. Vegis, per exemple, un recull de classificacions fetes per Kropp (1961) o una classificació posterior de Bunge (1969), en les que es marca una diferència entre ciències naturals i ciències culturals –en aquests o en altres termes.

Més enllà d'una possible anàlisi històrica del pensament occidental, cosa que facilitaria una explicació del perquè d'aquestes divisions, hi ha una pregunta a fer i que ens porta directament a la resposta que s'ha de donar en el moment actual: és que els fenòmens humans o culturals no són naturals? No creiem que sigui possible negar el caràcter natural dels fenòmens humans i culturals. Això no obstant, en la pràctica científica actual s'actua d'una manera tal que es nega aquell supòsit; es nega quan se separen de les ciències naturals alguns continguts fonamentals de la naturalesa i es nega quan es qüestiona la possibilitat d'existència de ciències que els estudiïn, encara que només sigui adduint raons metodològiques.

Un segon supòsit és el que fa referència a la manera de procedir en l'activitat científica. El més habitual és parlar **del** mètode científic, en singular, com si només hi hagués una manera de contribuir a la construcció del coneixement científic. La classificació que proposem vol assenyalar que en la ciència existeixen diferents objectius els quals, encara que complementaris, exigeixen mètodes i estratègies d'actuació diferenciades. L'acceptació de la diversitat en l'actuació científica és, així doncs, una premissa important encara que només sigui per a desbancar amb contundentment la idea que l'actuació científica és monolítica o que és privativa d'algunes disciplines en particular. Tanmateix entenem que el resultat més important de l'acceptació de la diversitat en l'actuació científica serà, precisament, la de poder actuar com un sistema organitzat de coneixement en base a la valoració de l'abast de cada objectiu, cada mètode i cada discurs científic.

Un tercer supòsit és que totes les modalitats d'actuació científica procurin la quantificació de les seves dades observacionals, experimentals o d'intervenció. En el quadre de referència que presentem a continuació obviem referir el fet de la quantificació en cada ciència, excepte en el cas de les ciències funcionals donada la rellevància de les lleis en cada nivell funcional. Això no obstant cal dir que la quantificació efectivament existeix com a element científic rellevant però també cal dir que aquesta quantificació resulta diferent segons siguin diferents els tipus

d'activitats científiques que es realitzen. Així la quantificació en les ciències morfològiques, en dimensions espacials o temporals o en nombre o dimensions d'elements, és diferent de la quantificació en les ciències funcionals ja que aquestes s'expressen com a lleis i aquelles com a consistències observacionals. El mateix es podria dir de les diferències en el sentit del mot "quantificació" entre aquestes dues modalitats científiques i les ciències tecnològiques; en aquestes s'utilitzen quantificacions d'aquelles dues activitats científiques segons el seu objectiu sigui predir o sigui controlar l'existència d'un fenomen.

En tot cas, cal fer notar que hem mantingut només el mot de "quantitat" per assenyalar el lligam de les ciències funcionals amb la quantificació que porta a la formulació de lleis científiques a cada nivell funcional; cosa considerada fonamental.

1.2. Proposta de Classificació General de les Ciències

En base als supòsits fonamentals acabats d'exposar, es fa la proposta de classificació de les ciències tal com es resumeix en la Figura 1.1 i com comentem a continuació.

Ciències morfològiques			Ciències funcionals			Ciències tecnològiques
Distribució	Composició	Maneres	Qualitat	Quantitat	Evolució	
Geografia humana Demografia		Antropologia i narracions històriques Lingüística sincrònica i diacrònica	Sociologia Economia	Lleis sociològiques	Història	Política
		Psicologia diferencial sincrònica i diacrònica Psicologia comparada Psicopatologia	Psicologia	Lleis psicològiques	Psicologia evolutiva	Educació
Geografia animal i vegetal	Anatomia Clas. zoològiques i botàniques	Descripcions etològiques	Biologia Fisiologia	Lleis biològiques	Biologia evolutiva i del creixement	Medicina Psiquiatria
Geografia física	Mineralogia Geologia Astronomia i Cosmologia		Física i Química	Lleis físiques i químiques	Història de l'univers	Enginyeria Arquitectura Informàtica
Lògica			Matemàtica			
Disciplines			Formals			

FIG. 1.1. Classificació general de les ciències.

Ciències Morfològiques

La primera forma d'actuació científica que s'ha acostumat a realitzar en l'estudi dels fenòmens naturals ha estat la de la seva descripció en termes de les formes físiques amb que es presenten. Aquestes formes físiques es concreten, habitualment, en tres criteris: La **distribució** espacial i temporal de totes les coses la seva **composició** i les **maneres** com es comporten en termes ostensibles.

L'activitat de descriure la distribució dels materials, els organismes, les persones o els grups és una activitat que realitza, de forma prou il·lustrativa, la geografia. Aquesta disciplina inclou des de descripcions del sòl i l'atmosfera fins descripcions de les agrupacions i desplaçaments dels humans, passant per les descripcions de la situació de les plantes i els animals sobre la terra.

Sota el concepte de constitució poden situar-se totes les descripcions de tipus morfològic i topogràfic com poden ser les classificacions dels materials, les plantes i els animals. Les descripcions anatòmiques i, en general, totes les descripcions topogràfiques que poden fer-se en disciplines des de la botànica fins a l'antropologia, entrarien també dins d'aquesta categoria.

Quan es parla de la descripció de les maneres, complementàriament, es fa referència a la narració i exposició de les accions individuals o grupals. Activitat aquesta ben representada per l'antropologia. Tanmateix, les descripcions de la psicologia diferencial o de les conductes reactives en animals que descriu la etologia, també entren en aquest apartat. A elles cal afegir la descripció de totes les anormalitats que, com en el cas de la psicopatologia, es poden arribar a detectar i classificar en el comportament dels individus humans.

En les tres tipus de descripcions morfològiques es donen, d'altra banda, descripcions sincròniques i descripcions diacròniques. Aquests són dos conceptes lligats a la lingüística però serveixen a qualsevol activitat científica descriptiva en denotar la dimensió actual o històrica, respectivament, de les descripcions que es realitzen.

Lligades a aquestes dues dimensions de la descripció morfològica hi ha dues aportacions científiques fonamentals: comparar i predir. En efecte, en disposar d'un sistema de descripció es poden comparar els elements individuals o grupals amb els estàndards d'observació i es poden contrastar les igualtats i les diferències dels objectes observats. Així es poden contrastar accions individuals o grupals, en un quefer diagnosticador. Però, a més, el fet de realitzar observacions diacròniques comporta l'observació de tendències i en base a elles es poden realitzar pronòstics.

Diagnosticar i pronosticar són dues activitats científiques realment útils per elles mateixes. Tanmateix també ho són pel fet que com deia Claude Bernard (1885), constitueixen l'entrada habitual per a les qüestions funcionals i tecnològiques de la ciència i ho fan d'una manera polivalent. Això significa que les seves descripcions interessen a les disciplines funcionals i tecnològiques sense que es pugui establir un lligam unívoc amb cada una d'elles. La geografia, per exemple, en base a les descripcions físiques, biològiques i humanes pot servir a físics, biòlegs, sociòlegs i psicòlegs; també a enginyers, metges, educadors i polítics. Tots aquests científics poden prendre en consideració determinades descripcions geogràfiques en la mesura que impliquen un funcionalisme o exigeixen una ac-

tuació tecnològica. Igual succeeix amb l'anatomia o la lingüística; la primera pot servir a la biomecànica o a la fisiologia i també a l'educació, i la segona, a la sociologia o la psicologia i també a la política, per exemple.

Les ciències morfològiques, però, coneixen els fenòmens naturals en uns termes que no diuen res del seu funcionament i aquesta és la seva gran limitació. Així, per exemple, la descripció del nombre d'accidents en una determinada societat no significar conèixer les seves causes ni la descripció dels costums significar explicar perquè existeixen. El parlar de causa i d'explicació és aliè a l'activitat científica descriptiva.

Aquesta limitació fa que un dels grans perills de les ciències morfològiques sigui precisament assajar de parlar de causes o d'explicació. Normalment és en aquest univers descriptiu que es generen pseudoexplicacions o explicacions vicioses. Així en l'activitat de classificació psicopatològica sovint es passa de la nominació d'un trastorn i del coneixement de la seva evolució normal a una explicació en termes d'una essència que el genera i que en determina la seva evolució. Per exemple es diu que un individu actua antisocialment perquè és un psicòpata quan "psicopatia" és el nom que s'ha donat al actuar antisocialment. Explicar l'existència de les espècies en termes d'un acte creatiu ha estat, històricament, un producte clar de les activitats pseudoexplicatives lligades a les descripcions morfològiques.

Ciències Funcionals

Les ciències funcionals estudien la naturalesa en uns termes que volen posar de manifest la seva estructura dinàmica i interdependent.

A l'hora de concretar el caràcter comportamental o dinàmic de la naturalesa hi ha tres conceptes que ho faciliten, a la vegada que assenyalen les tres dimensions fonamentals de qualsevol disciplina funcional: la dimensió qualitativa, la quantitativa i l'evolutiva.

D'aquestes tres dimensions la que marca la diferència fonamental és la dimensió qualitativa. És en base a ella que s'organitzen les disciplines funcionals per separat i en la seva interrelació. En efecte, parlar de funcionament en qualitat significa delimitar o segmentar la naturalesa partint de la constatació que hi ha una dinàmica diferent a una altra en el seu funcionar. Així s'afirma que els fenòmens materials són diferents als vitals, aquests són diferents als psíquics i aquests, a la vegada, són diferents respecte dels socials. Amb aquell criteri de comportament es pot utilitzar el concepte de commutació per descriure el caràcter funcional essencial de la matèria; el concepte de reacció per descriure el caràcter funcional essencial de la vida; el concepte d'associació per descriure el caràcter essencial del funcionament psíquic i el concepte de convenció per descriure el caràcter essencial del funcionament social. La Física, la Biologia, la Psicologia i la Sociologia són ciències que es defineixen a partir de les afeccions o qualitat generals denotades per aquells conceptes. El fet que aquestes disciplines segmentin la realitat única de la naturalesa justifica que se les qualifiqui d'analítiques, ja que descomponen el tot en parts. La distinció clàssica entre "objecte material" i "objecte formal" obeeix, igualment, al centrament en la totalitat i en la segmentació d'estudi, respectivament.

L'altre dimensió fonamental de l'anàlisi funcional és el de quantitat. Les ciències funcionals procuren formular principis generals, que reben els nom de lleis i que

consisteixen en identificacions dels canvis quantitius en una dinàmica particular; lleis que pretenen ser universals, més enllà de les concrecions dels fenòmens que han pres de base experimental o observacional. La identificació de factors o variables que expliquen les variacions quantitatives en cada nivell d'organització de la naturalesa és, en tot cas, una dimensió nítidament diferenciada de la que estableix la qualitat d'un funcionament.

Una tercera dimensió d'anàlisi funcional se centra en l'evolució. Cada nivell funcional, en l'àmbit del seu ordre qualitatiu, presenta canvis en el sentit històric de tal manera que, sense canviar la qualitat comportamental, es donen formes concretes de comportament ara que no es donaven abans: Així hi ha canvis evolutius orgànics d'espècie i d'organismes particulars quan creixen, hi ha desenvolupament individual i hi ha evolució social.

Complementàriament, les ciències funcionals donen compte de la interdependència funcional entre elles de tal manera que des de la definició d'una funcionalitat fins a l'explicació d'una forma de comportament concreta i la seva magnitud, es fa necessària l'atenció a les condicionalitats i dependències entre elles.

Ciències Tecnològiques

Les tecnologies són activitats científiques que es caracteritzen fonamentalment pel seu caràcter de coneixement aplicat. No són disciplines d'estudi encara que de la seva actuació se'n generi saber. Utilitzen tots els coneixements disponibles i els utilitzen de manera sintètica i particularitzant, de cara la manipulació o el control d'una realitat concreta. En l'activitat de síntesi, agrupen les parts que els proporcionen les ciències funcionals i les componen per actuar sobre la totalitat d'un àmbit o situació. Això es fa de cara a actuar concretament; és a dir, es fa de cara a resoldre o controlar situacions o problemes particulars. L'actuació tecnològica es converteix així en una activitat altament integradora que sovint exigeix el qualificatiu d'artística, ja que és un fer singular i molt lligat a la individualitat de cada professional.

Es presenten quatre tecnologies bàsiques les quals admetrien moltes especificacions i subdivisions. En tot cas es vol fer notar la seva correspondència amb els quatre nivells funcionals presentats com a fonamentals. Així, l'enginyeria és una tecnologia centrada en l'actuació sobre els aspectes físic i químics de les situacions o problemes; la medicina és una tecnologia centrada en procurar la salut i la curació, l'educació és una tecnologia centrada en la formació de la psique i en la seva reeducació quan cal, i la política és una tecnologia centrada en la intervenció en les convencions socials. No cal dir, en aquest sentit, que les tecnologies s'integren entre elles segons les necessitats; és més, de fet a l'hora de procurar canvis en àmbits concrets necessiten l'actuació integrada. Així, per exemple, plantejar-se millorar la salut dels individus comporta actuacions de tot tipus: actuacions polítiques, educatives, mèdiques i d'enginyeria mediambiental, per exemple.

El caràcter sintètic i integrador de les tecnologies, d'altra banda, comporta formulacions teòriques la característica fonamentals de les quals és que són útils per a la intervenció. Aquestes teories esdevenen molt atractives ja que serveixen per a plantejar-se la comprensió de situacions concretes i la seva resolució quan són problemàtiques. Sovint succeeix però que les teories tecnològiques acaben essent les úniques teories admeses com a científiques, donada la concepció utilitarista de la

ciència que predomina. En tot cas, el fet de l'aplicabilitat i el reforç de la utilitat les converteix en les predilectes, dins una cultura altament tecnològica. Això fa, però, que sovint els models globals i tecnològics envaeixin l'activitat explicativa de les ciències funcionals, amb totes les conseqüències desorganitzadores que això comporta. Un exemple clar d'això ha estat l'anomenada "psicoanàlisi". La psicoanàlisi va sorgir com una teoria lligada a la teràpia de determinats trastorns de base psicològica, concretament els anomenats trastorns neuròtics. L'enorme rellevància individual i social dels temes relacionats amb la satisfacció de les necessitats orgàniques que va catalitzar el discurs terapèutic freudià, va comportar una gran penetració de la seva teorització terapèutica de tal manera que, per a molts, la psicologia era la psicoanàlisi. No és aquí el lloc de fer una crítica a aquest corrent terapèutic ni fer una valoració de la seva transcendència social. Des d'una posició netament psicològica es pot afirmar però de manera contundent que la psicoanàlisi es una teoria tecnològica centrada en els trastorns de base psicològica i no una teoria funcional psicològica.

A banda d'aquest aspecte que considerem fonamental pel que hem dit, hi ha altres aspectes que fan de la psicoanàlisi una teoria limitada i insuficient respecte dels fenòmens psicològics. Això es demostra pel fet que no abasta ni es planteja l'existència dels fenòmens perceptius i cognoscitius que són fonamentals a la psicologia; no els contempla en ells mateixos ni tampoc en la seva variació quantitativa ni en la seva evolució. Aquests grans temes, de ser considerats, ho són secundàriament donat el seu centrament tecnològic en la totalitat; és a dir, en la personalitat i en els components de caire emocional. A banda d'això, la psicoanàlisi comparteix amb altres teories psicològiques l'adopció, més aviat crèdula, d'un model de màquina –de màquina hidràulica, concretament– per als fenòmens psíquics i, a més, tota la seva conceptualització es troba instal·lada en la dualitat ment-cos i organisme medi que considerem completament contràries a un plantejament natural dels fenòmens psíquics. Al llarg d'aquest treball ens referirem repetidament a aquestes qüestions d'una manera genèrica.

De la mateixa tecnologia mèdica sorgeixen contínuament models i esquemes teòrics que són presentats com a psicològics sense ser-ho. Tal és el cas de l'actual tendència a parlar de patrons de conducta –veure, per exemple, Sender, Valdés, Riesco i Martín (1993) amb una simplificació explicativa sobre el tema de la personalitat que només és justificable des d'una activitat terapèutica centrada a l'individu pres globalment i no en la funcionalitat psicològica com a tal. El mateix caldria dir de la tecnologia educativa i dels seus models. Així, per exemple, l'actual model "constructivista" pedagògic (Coll, 1990) ha estat sovint plantejat com un model psicològic quan en realitat és un model tecnològic destinat a justificar el tipus d'accions educatives i la seva temporalització o seqüenciació escolar.

Cal dir que els intercanvis explicatius en el món de la ciència no es reueixen a l'aplicació de models tecnològics a universos d'anàlisi funcional. També hi ha trasllats de models d'un nivell d'anàlisi a un altre i trasllats de models descriptius a activitats d'anàlisi funcional. Aquesta és una qüestió fonamental a tenir en compte quan un hom s'endinsa en l'univers de l'activitat científica ja que, d'acord amb Berlin (1950), l'ús de models allà on no correspon ha estat la base de molts dels maldecaps teòrics i professionals en la cultura científica. En

gran part, aquest treball pretén ser un treball de teorització pròpiament psicològica i de denúncia de les invasions explicatives de tot tipus que es donen en psicologia.

En tot cas cal deixar ben clar que les tecnologies tenen una missió científica diferenciada a altres actuacions i que la convivència d'actuacions no pot significar mai la invasió teòrica ni l'anul·lació d'unes actuacions per les altres.

Ciències o Disciplines Formals

La paraula “formal” té molts sentits, en el llenguatge ordinari i dins la mateixa ciència. Ací l'utilitzem per designar aquelles disciplines científiques que tenen com a objectiu bàsic el proporcionar maneres d'actuació que assegurin la producció de coneixement –cosa que coincideix, d'altra banda, amb la definició habitual d'aquest concepte dins la filosofia de la ciència. Aquestes maneres d'actuació abasten totes les maneres de fer ciència i tots els nivells de descripció, anàlisi i intervenció que hem descrit. Essent així, són ciències o disciplines que, per elles mateixes, no proporcionen coneixement sinó que són instruments per a la producció de coneixement; són, per dir-ho amb altres paraules, disciplines que faciliten l'acord i l'actuació coordinada en la producció de coneixement.

En el cas de la lògica ens trobem davant de procediments de raonament que exhibeixen un ordre tal que permeten el pas del concret al general, del general al concret, incloure i excloure, i realitzar genèricament qualsevol operació tendint a contrastar i decidir amb certitud.

En el cas de la matemàtica ens trobem davant de procediments d'actuació que se centren, fonamentalment, en els canvis quantitius. Per aquesta raó suposen sempre un acord sobre unitats de mesura. Els números són unitats de mesura que serveixen per al coneixement ordinari, les ciències morfològiques i totes les altres ciències. Això és així pel fet que els números serveixen per mesurar els fenòmens en termes de cossos amb criteri morfològic o topogràfic o en termes de qualsevol canvi lligat a les dinàmiques físico-químiques, vital, psicològica o social.

La lògica i la matemàtica proveeixen als científics, en general, d'allò que s'anomena mètode. El concepte de mètode s'ha reduït sovint a procediments observacionals o experimentals, però el mètode –en la seva accepció més àmplia– abasta tota l'activitat científica en la seva dimensió simple i profunda de notar el que és igual i els que és diferent, des del treball de diferenciació disciplinària fins a l'anàlisi dels resultats d'un experiment simple. En aquest sentit, tan la lògica com la matemàtica proveeixen dels criteris bàsics de qualsevol actuació científica en l'aspecte metodològic.

1.3. Ciències i Científics

La proposta de classificació de les ciències que es fa en aquest capítol s'ha basat en una definició teòrica i ideal de les mateixes. Aquesta classificació es criticable i ampliable i no té altre objectiu que aquell ja indicat de procurar un context general que centri el discurs psicològic d'aquest treball.

Quant a la idea general de l'organització científica hem volgut subratllar que

hi ha diferents maneres de contribuir al coneixement i, en aquesta tasca, és fonamental observar el que pot donar de si cada disciplina o activitat científica i com cada una d'elles arrossega mètodes i discursos diferenciats en la representació dels fenòmens naturals. El parlar de ciències morfològiques, funcionals, tecnològiques i de disciplines formals obeeix a aquest objectiu.

Complementàriament s'ha volgut emfatitzar la idea que totes les ciències són naturals, aspecte aquest especialment pertinent en parlar de les ciències funcionals. És per aquesta raó que, sense separacions, s'han proposat quatre nivells funcionals que abasten potencialment qualsevol dinàmica present en la naturalesa. En aquesta proposta s'ha seguit la perspectiva aristotèlica que defensa tan la naturalitat de tots els fenòmens com la seves diferències qualitatives. No cal dir que no cap una justificació de la proposta en base a un autor sinó que aquesta es fa atenent a les qualitats comportamentals en les que es convé i s'admet que es donen com a qualitats comportamentals o animacions diferenciades en la naturalesa. D'altra banda tampoc es pretén seguir la lletra sinó més aviat l'esperit d'un autor que resulta suggeridor, encara, en l'estudi dels fenòmens naturals. En tot cas, la perspectiva ordenada de la ciència que hem presentat comporta la postulació de l'existència d'uns fenòmens psíquics i d'una disciplina que els estudia.

Cal destacar, finalment, que aquesta proposta no nega la necessitat de l'actuació interdisciplinària. És més, la suposa. Això no obstant, es vol afirmar que la interdisciplinarietat no pot comportar ni la fusió d'objectius ni mètodes ni la reducció explicativa. Això ens sembla especialment important afirmar-ho en front de la tendència actual de crear empreses científiques que anul·len, més que no pas integren, els diferents i necessaris discursos científics.

Temes i qüestions referides a la psicologia que acabem d'apuntar i d'altres de tipus teòric general seran tocades en el text. Ara bé, cal avançar que hi pot haver una font de discrepància que ha de ser bandejada i que pot ser especialment present en el cas dels psicòlegs: aquella que parteix de la valoració primordial de la pròpia activitat o el propi interès de cada professional. En efecte, hi ha molts psicòlegs que, per raons de necessitat social o personal, treballen en universos impropis al de la disciplina que els ha donat titulació acadèmica. Pot succeir, aleshores, que tendixin a classificar la psicologia no en base al discurs teòric sinó en base a l'activitat pràctica que realitzen. Fer això suposaria canviar el criteri fonamental de classificació de les ciències que no pot ser altra que el teòric; és a dir, aquell que es basa en la contemplació general de les característiques comunes i diferencials de les actuacions científiques. El doble perfil psicològic actual de ciència i de tecnologia que hem referit a la introducció significa la possibilitat de confondre el fet que els coneixements psicològics són aplicables i que els psicòlegs generen i apliquen tècniques. Això no obstant, l'actuació tecnològica basada en la ciència psicològica i realitzada pels mateixos psicòlegs no s'ha de confondre amb una definició tecnològica d'aquesta disciplina. Encara que en tot aquest segle les exigències socials han creat múltiples aplicacions de la psicologia que han portat psicòlegs als hospitals, a les escoles, a les empreses, als camps d'esports, etc., això no significa que la psicologia es pugui confondre amb la medicina, l'educació, la gerència o l'entrenament esportiu. No cal dir que aquest plantejament hauria de comportar una revisió dels plans de formació dels psicòlegs i de la seva actuació en àmbits aplicats. No entrarem en aquestes qüestions. El nostre treball, d'acord amb el quadre de

referència, se centra en dos grans universos d'estudi: la psicologia diferencial i la psicologia funcional. A aquests dos universos temàtics psicològics dediquem el nostre assaig d'ordenament conceptual.